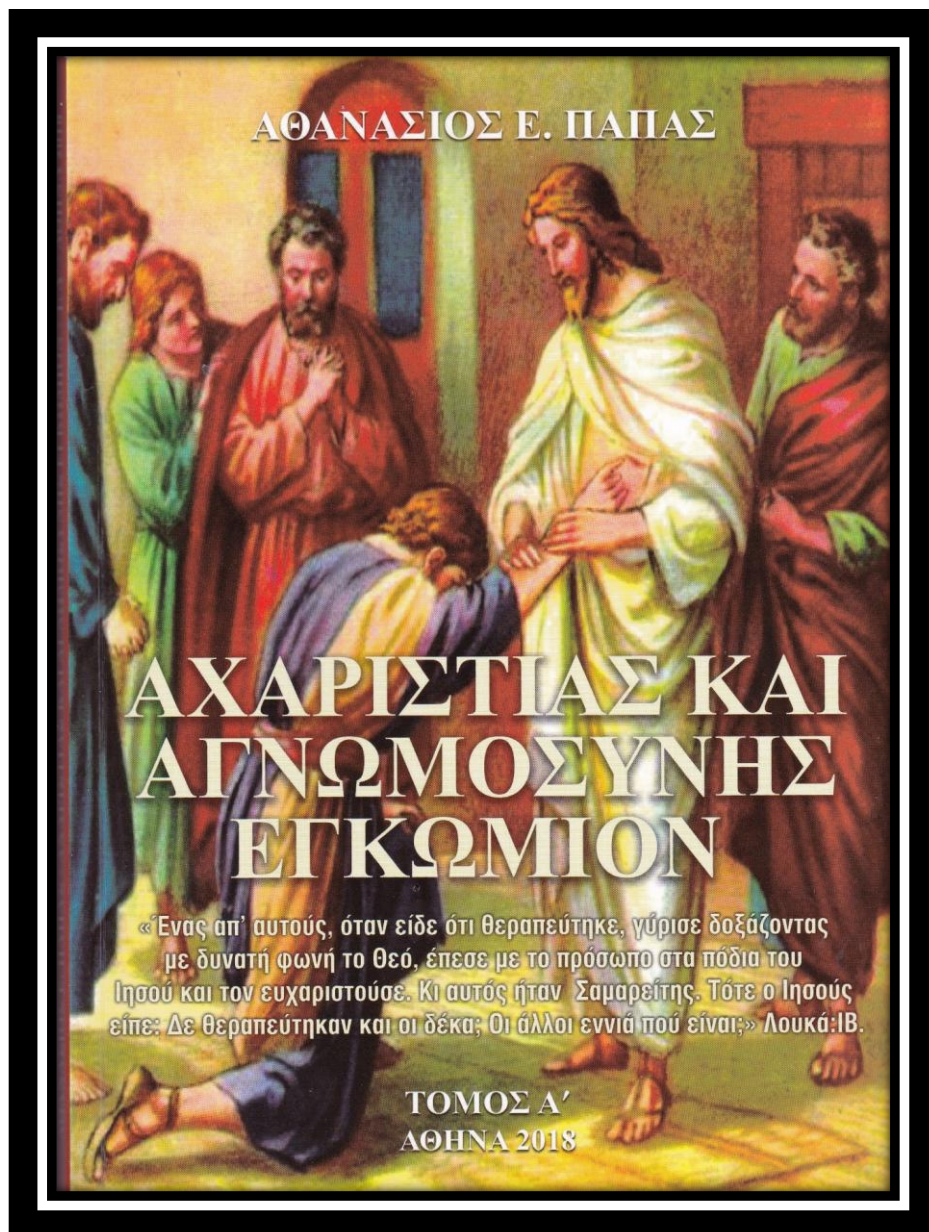

Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, Περιοδική Ηλεκτρονική Έκδοση του Ελληνικού Ινστιτούτου
Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Τεύχος 10, 2019

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε. ΠΑΠΑΣ, ΟΜ. ΚΑΘ. ΠΑΝ ΑΘΗΝΩΝ:
ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ: ΑΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ
ΕΓΚΩΜΙΟΝ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑ, ΑΘΗΝΑ, 2018. ΣΕΛΙΔΕΣ ΒΙΒΛΙΟΥ:32-36.

ΖΑΝ ΡΙΣΠΕΝ, (JEAN RICHERIN): «Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ»: ΤΟ ΑΠΟΓΕΙΟ ΤΗΣ
ΑΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ. Ή ΠΩΣ Η ΜΑΝΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΑΓΑΠΑ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΔΙΔΕΙ ΤΗΝ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΗΤΡΟΚΤΟΝΙΑ,
ΜΕ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

1. «Έρωσ ανίκατε μάχαν, Έρωσ, ός εν κτήμασι πίπτεις, ός εν μαλακαίς παρειαίς νέ-άνιδος εννουχεύεις, φοιτάς δ' υπερπόντιος εν τ' αγρονόμοις αυλαίς, καί σ' ούτ' αθανάτων φύξιμος ουδείς ούθ' αμερίων σέ γ' ανθρώπων. Ο δ' έχων μέμνηεν⁸⁴»
Σοφοκλής.

Αγαπητοί ευεργέτες.

Το ανθρώπινο δημιούργημα στην αγκαλιά της μάνας. Το ασφαλέστερο καταφύγιο των έμβριων όντων. Ο παράδεισος που ο άνθρωπος εγκαταλείπει μόνος του, αλλά πάντα επιστρέφει. Η φυγόκεντρη πορεία γίνεται κεντρομόλα. Όλοι οι άνθρωποι μικροί και μεγάλοι ακολουθούν κάποτε κεντρομόλο πορεία και επιστρέφουν, γιατί έχουν ανάγκη από τον συναισθηματικό ανεφοδιασμό⁸⁵, που τον βρίσκουν μόνο μέσα στη ζεστή αγκαλιά της μάνας τους⁸⁶.

Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΜΗΤΕΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ⁸⁷. Η ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΑΠΟΓΕΙΟ ΤΗΣ.

Είχε μεγάλο δίκιο ο Σοφοκλής, όταν στον ύμνο του για τον έρωτα, μιλάει για την τρέλα τού έρωτα. Όλοι θυμούνται από τη σχολική εκπαίδευση το «Έρωσ ανίκατε μάχαν, Έρωσ, ός εν κτήμασι πίπτεις, ός εν μαλακαίς παρειαίς νέάνιδος εννουχεύεις, φοιτάς δ' υπερπόντιος εν τ' αγρονόμοις αυλαίς, καί σ' ούτ' αθανάτων φύξιμος ουδείς ούθ' αμερίων σέ γ' ανθρώπων. Ο δ' έχω μέμνηεν⁸⁸». Λίγοι όμως γνωρίζουν το ποίημα το Ζαν Ρισπέν: Η καρδιά της μάνας. Το αποκορύφωμα της αχαριστίας και της αγνωμοσύνης βρίσκεται σε αυτό το ποίημα του Jean Richerpin με τον τίτλο «Η καρδιά της μάνας».

Η υπόθεση έχει δραματική πλοκή και τραγικό τέλος. Ο Νιός έχει ερωτευτεί παράφορα. Μα στην περίπτωση αυτή φαίνεται κάποιο εμπόδιο, που συμβαίνει συνήθως από την αγάπη της μάνας για το γιο της. Η μάνα είναι το εμπόδιο και πώς να δεχτεί η καλή του τον Έρωτα, αφού υπάρχει το τείχος της μιας αγάπης απέναντι στην άλλη; Πρέπει να φύγει από τη μέση το εμπόδιο, να γκρεμιστεί το τείχος που διαταράσσει το ερωτικό πάθος και δεν το αφήνει να αφηνιάσει εκατέρωθεν. Εδώ είναι το τίμημα που πρέπει να πληρώσει ο νέος. Εδώ μπαίνει η απαίτηση της λατρευτής του. Ζητάει την καρδιά της μάνας του, και είναι φαίνεται τόσο μεγάλη η δίψα της εκδίκησης, που καλεί το ίδιο το παιδί της να ξεριζώσει την καρδιά και να ρίξει να τη φάνε τα σκυλιά της⁸⁹:

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ.

«Ένα παιδί μοναχοπαιδί αγόρι αγάπησε μιας μάγισσας την κόρη.
Δεν αγαπώ εγώ του λέει παιδιά
μα αν θέλεις να σου δώσω το φιλί μου της μάνας σου να φέρης την καρδιά να
ρίξω να τη φάη το σκυλί μου.
Τρέχει ο γιος τη μάνα του σκοτώνει και την καρδιά τραβά και ξεριζώνει. Και
τρέχει να τη πάη μα σκοντάφτη και πέφτει ο γιος κατάχαμα με δαύτη.
Κυλάει ο γιος και η καρδιά κυλάει και την ακούει να κλαίη και να μιλάη.
Μιλάει η μάνα στο παιδί και λέει: εχτύπησες αγόρι μου και κλαίει».

Jean Richepin

Από μια άλλη αδιαβάθμητη πηγή, οι στίχοι γίνονται σκληρότεροι και το ανθρώπινο πάθος λυσσαλέο. Η καλή του ρωτάει το μοναχοπαιδί: «Αν στα σωστά ποθείς τον έρωτά μου τρέξε και φέρι την καρδιά της μάνας σου και ρίξτην να τη φάνε τα σκυλιά μου». Αυτό ζητάει της μάγισσας η κόρη. «Και ο γιός από τον έρωτα παράφορος και από το κακούργο πάθος μεθυσμένος, το πρόσταγμα της λατρευτής του παίρνοντας στη μάνα χιμάει αγριεμένος». Πηγαίνει να σκοτώσει τη μάνα του. Να ξεριζώσει την καρδιά της. «Και μπήγει κοφτερό μαχαίρι δίκωπο στα σπλάγχνα που τον είχαν αναθρέψει». Και επιστρέφει τρέχοντας στη λατρευτή του. Μα σκοντάφτει και σωριάζεται στο χώμα και η καρδιά κυλάει μέσα στη λάσπη. Σκόνταψε στη βιασύνη του και η καρδιά του ξέφυγε από τα χέρια. Η καρδιά της μάνας μέσα στις λάσπες κλαίει και μιλάει. Μιλάει η μάνα στο μοναχοπαιδί της. **Δεν εκφράζει κανένα παράπονο για την ευθανασία.** Όχι, αγωνιά μήπως το παιδί της έχει χτυπήσει από το πέσιμο. Τέτοια δοκιμασία δεν την αντέχει και ρωτάει: Εχτύπησες αγόρι μου και κλαίει!⁹⁰
Η καρδιά της μάνας ματωμένη, ξεριζωμένη από το ίδιο το σπλάγγνο της, θρηνεί και

οδύρεται. Δεν αναθεματίζει το γιο της. Δεν τον καταριέται. Η αχαριστία και η αγνωμοσύνη του γιου στο κατακόρυφο. Σπάει τις καρδιές των ανθρώπων. Όχι μόνο τιμή δε δέχεται η μάνα από τον γιο, αλλά ένα δίκικο μαχαίρι. Πώς λοιπόν να δικαιολογήσει κανείς μια τέτοια πράξη; Πώς να μη θεωρήσει ότι η αχαριστία είναι το βδελυρότερο και το ανο- σιότερο των εγκλημάτων; **Ποιος έδωσε τη ζωή σε αυτόν τον νέο; Ποιος άπλωσε τα φτερά για την προστασία του και την αυτοπραγμάτωση; Η μάνα του φυσικά! Η φιλόστοργη μητέρα.** Το ισχυρό μητρικό ένστικτο, το ισχυρό και ανυποχώρητο σε οποιοδήποτε κίνδυνο. Και τώρα η καρδιά της μάνας κείτεται στη λάσπη. Η αγάπη της για το μονάκριβο παιδί της πληρώθηκε με θάνατο. Καμία αξία, καμία ηθική, καμία τύψη. Μόνο το πάθος, η μέθη και η αποκτήνωση! Εδώ τώρα πώς να γράψω εγκώμιο αγαπητοί αχάριστοι και αγνώμονες; Τι να εγκωμιάσω; Το μακάβριο θέαμα; Την ανίερη πράξη; Το κα- κούργο πάθος; Την κτηνωδία στο είδος άνθρωπος; Η καταδίκη είναι ομό- φωνη. Είναι σκληρή. Είναι ανελέητη. Το στίγμα θα παραμείνει μαζί με τις κηλίδες του αίματος, που μένουν ανεξίτηλες. **Θα εγκωμιάσω όμως τη μάνα, που με τα δάκρυα, την αγωνία και το κλάμα ξεπερνάει την ευθανασία που της κάνει το δίκικο μαχαίρι του γιου της και ρωτάει: εχτύπησες αγόρι μου και κλαίει!**

ΠΑΡΑΘΕΤΟΥΜΕ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ JEAN RICHERIN ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ.

«Είπε στον ερωμένο της ή μάγισσα: “Αφού πιστά ποθείς
τον έρωτά μου, πήγαινε φέρε την καρδιά τής μάνας σου
και ριχ’ την να την φάνε τα σκυλιά μου”. Κι ο γιος από
τον έρωτα παράφορος, απ’ το κακούργο πάθος
μεθυσμένος,

το πρόσταγμα τής λατρευτής του παίρνοντας,
στη μάνα του χιμάει αγριεμένος.

και ξεριζώνει την καρδιά τής μάνας του και στη
νεράιδα πάει, να τον πιστέψει. Μα απ’ την ορμή
παραπατώντας έπεσε.

Και ή καρδιά τής μάνας ξεσχισμένη στα λασπωμένα
χώματα κυλίστηκε. Και μέσα εκεί,στη λάσπη
κυλισμένη, στο γιο της λέει στενάζοντας βραχνά:
- Μη χτύπησες παιδί μου πουθενά⁹¹;»

Πώς όμως είναι δυνατόν να στραφεί κανείς και να πληγώσει ή να θανατώσει το ιερότερο ον επί της γης; Πώς μπορεί κάποιος να υποδουλωθεί στα πάθη του και να θυσιάσει την μάνα που του έδωσε τη ζωή; Και ακόμα πώς είναι δυνατόν άνθρωποι που δέχτηκαν υϊκή μητρική και πατρική αγάπη να φτάσουν στο στάδιο της μητροκτονίας και της πατροκτονίας; Αυτό, αγαπητοί αχάριστοι και αγνώμονες, δεν αφορά μόνον τους βιολογικούς σας γονείς, αλλά αφού το πράττετε στους πνευματικούς σας γονείς, γιατί θα ορωδήσετε μπροστά και στους βιολογικούς; Ιδιαίτερα για την

κατάρα της μάνας συγκινητικό είναι το ποίημα : Μάνα με τους εννιά σου γιούς. Διαβάστε το, μην σας απορροφά η επιστήμη, **γιατί: πάσα τε επιστήμη χωριζόμενη δικαιοσύνης και της άλλης αρετής πανουργία τις και ου σοφία φαίνεται**⁹².

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

⁸⁴ Σοφοκλέους Αντιγόνη. Το γ' στάσιμο (στ. 781-805.)

⁸⁵ Η ψυχική ανάγκη κάθε ανθρώπινου όντος να ανεφοδιαστεί συναισθηματικά, παίρνοντας δύναμη, όπως ο μυθικός Ανταίος, που πατώντας στη γη ήταν ανίκητος.

⁸⁶ Ο Γεώργιος Ιακωβίδης :1853-1932, από τους κορυφαίους εκπροσώπους της “Σχολής του Μονάχου”. Το ηθογραφικό στοιχείο συναντάται σε πολλά έργα του.

⁸⁷ Ο Γεώργιος Ιακωβίδης :1853-1932, από τους κορυφαίους εκπροσώπους της “Σχολής του Μονάχου”. Το ηθογραφικό στοιχείο συναντάται σε πολλά έργα του.

⁸⁸ Σοφοκλέους Αντιγόνη. Το γ' στάσιμο (στ. 781-805.)

⁸⁹ Ζαν Ρισπέν: Η καρδιά της μάνας.

⁹⁰ Ζαν Ρισπέν: Η καρδιά της μάνας.

⁹¹ Αδιαβάθμητη πηγή.

⁹² Πλάτωνος Μενέξενος 246e7, 247a